

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

สินค้าเกษตรกรรมของไทยมีบทบาทสำคัญในการส่งออกมาเป็นเวลานาน โดยประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าเกษตรไปจำหน่ายยังต่างประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท ซึ่งถือได้ว่าสินค้าเกษตรกรรมมีบทบาทสำคัญในการนำเงินตราเข้าประเทศ ประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าเกษตรต่าง ๆ มากมายหลายชนิด โดยสินค้าเกษตรส่งออกพิจารณาจากมูลค่าสูงสุด 10 อันดับแรก (เรียงตามมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2549) ได้แก่ ยางพาราและผลิตภัณฑ์ ข้าวและผลิตภัณฑ์ กุ้งและผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์ ไม้และผลิตภัณฑ์ ผลไม้และผลิตภัณฑ์ กระจากและผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ น้ำตาลและผลิตภัณฑ์ และเนื้อไก่หรือเลือดของไก่ปรุงแต่งทำให้มีให้เสียดลต่างประเทศของสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน มาเลเซีย เกาหลีใต้ ฮองกง สหราชอาณาจักร เวียดนาม อินโดนีเซีย และออสเตรเลีย ถึงแม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศส่งออกสินค้าเกษตรในอันดับต้นๆของโลกแต่ในปัจจุบันมีแนวโน้มการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากความพยายามที่จะสร้างเสรีทางการค้าให้มากขึ้นทั้งในระดับภูมิภาคต่างๆและระดับโลก ซึ่งในสภาพการแข่งขันทางการค้าโดยเสรีมากขึ้น สินค้าเกษตรของประเทศไทยบางชนิดก็ยังมีศักยภาพในการแข่งขันสูง เช่น ข้าว น้ำตาล และผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลัง เป็นต้น แต่ก็มีสินค้าเกษตรบางชนิดที่มีศักยภาพในการแข่งขันต่ำ เช่น ปาล์ม น้ำมัน ถั่วเหลือง ผลิตภัณฑ์นม และกาแฟ ซึ่งสินค้าเหล่านี้จะต้องประสบกับปัญหาการส่งออกในอนาคตอย่างแน่นอน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2549)

เนื่องจากองค์ประกอบของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic growth) ของประเทศคือการค้าระหว่างประเทศ และการส่งออกเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการเร่งรัดนำเงินตราจากต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันจะเห็นได้ว่าภาคการส่งออกเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญและก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศต่างๆมากมายเพราะเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการขยายตัวและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นสิ่งที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงก็คือระบบการเงินระหว่างประเทศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญใน

การอำนวยความสะดวกทางการค้าเพราะแต่ละประเทศต่างก็มีเงินตราสกุลของตน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนภายในประเทศ เช่นประเทศไทยใช้เงินบาท ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้เงินดอลลาร์ ประเทศจีนใช้เงินหยวน เป็นต้น โดยที่เงินตราแต่ละสกุลของแต่ละประเทศในหนึ่งหน่วยมีค่าไม่เท่ากัน ดังนั้นเมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนเงินตราตามความประสงค์ของผู้ซื้อและผู้ขาย โดยผู้ขายกำหนดราคาตามเงินสกุลหลักที่ตนต้องการเทียบค่า จะเห็นได้ว่าการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเป็นการเทียบค่าเงินสกุลหนึ่งกับอีกสกุลหนึ่ง เพื่อความสะดวกในการชำระเงินการที่ประเทศต่างๆ ได้ถอนตัวจากการใช้ระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่และหันมาใช้ระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวแทน สืบเนื่องมาจากการเปิดเสรีทางการค้า แผนนโยบายการเปิดเสรีทางการเงินระหว่างประเทศในปี พ.ศ.2533 เป็นต้นมา จึงเริ่มมีแนวคิดเกี่ยวกับการวัดค่าอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศใดประเทศหนึ่งเปรียบเทียบกับเงินตราต่างประเทศหลายสกุล ซึ่งก็คือแนวความคิดของอัตราแลกเปลี่ยนตามความเป็นจริง (Effective Exchange Rate) เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่จะส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศได้ชัดเจนและสมบูรณ์กว่าการติดตามคู่มืออัตราแลกเปลี่ยนที่ถูกแสดงในรูปของอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลใดสกุลหนึ่งเทียบกับเงินสกุลเทียบค่า (Numeraire Rate)

ดังนั้นการศึกษาเรื่องผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยจึงมีความน่าสนใจ เพราะว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการค้าและการเงินระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงจะมีผลสำคัญยิ่งต่อการส่งออกของประเทศนั้นคือเมื่อประเทศดังกล่าวลดค่าเงินของตนลงในทางทฤษฎีแล้วในระยะสั้นจะมีผลทำให้การส่งออกของประเทศเพิ่มมากขึ้นและถ้าประเทศดังกล่าวมีอัตราแลกเปลี่ยนที่แข็งค่ามากขึ้นในทางทฤษฎีแล้วในระยะสั้นจะมีผลทำให้การส่งออกของประเทศลดลงแต่ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนมีค่าผันผวนหรือแปรปรวนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศคู่ค้า ประเทศที่มีอัตราแลกเปลี่ยนค่อนข้างผันผวนหรือแปรปรวนสูงความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวจะมีผลทำให้การส่งออกของประเทศลดลงเพราะถือว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศผู้ส่งออกเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของการนำเข้าสินค้าของประเทศผู้นำเข้า ดังนั้นเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนมีค่าผันผวนหรือมีค่าไม่แน่นอนจึงทำให้ต้นทุนการนำเข้าสินค้าของประเทศผู้นำเข้ามีความผันผวนหรือมีค่าไม่แน่นอนด้วยเช่นกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อมูลค่าการส่งออกของสินค้าเกษตรของไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1) ทราบถึงผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อมูลค่าการส่งออกของสินค้าเกษตรของไทย
- 2) ทราบถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อมูลค่าการส่งออกของสินค้าเกษตรของไทย
- 3) เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นข้อเสนอแนะแก่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงและปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการส่งออกสินค้าของประเทศ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อมูลค่าการส่งออกของสินค้าเกษตรของไทยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้ คือ ศึกษามูลค่าสินค้าเกษตรส่งออกของไทย โดยเลือกศึกษาจากประเทศที่ไทยส่งออกสินค้าเกษตร 7 ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ อันได้แก่ เยอรมนี เดนมาร์ก สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และเกาหลีใต้ โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสครอบคลุมตั้งแต่เดือนมกราคมปี พ.ศ. 2540 – เดือนธันวาคมปี 2549

1.5 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นข้อมูลเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งมาจาก รายงานสถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับต่างประเทศ (กระทรวงพาณิชย์) รายงานประมวลสถิติสำคัญของประเทศ รายงานสถิติการเกษตรของไทย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) และรายงานมูลค่าของการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยจากสำนักเศรษฐกิจการเกษตรและธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูลรายไตรมาส ครอบคลุมตั้งแต่เดือนมกราคมปี พ.ศ. 2540 – เดือนธันวาคมปี 2549